

NIELEGALNE KOPIOWANIE I ROZPOWSZECHNIANIE EBOOKÓW I AUDIOBOOKÓW PRZEZ CZYTELNIKÓW (badanie prowadzone wśród internautów)

Wprowadzenie

Piracenie e-booków: socjo-demografia i skala intensywności czytania 4

„Piraci e-booków” – źródła informacji i zaopatrzenia w książki 8

Preferencje lekturowe piratów 12

Podsumowanie 23

Raport przygotowany na podstawie dwóch edycji badania „Czytelnicy w sieci” (lata 2021-2022),
prowadzonego przez Polską Izbę Książki oraz lubimyczytac.pl.

Na zlecenie lubimyczytac.pl opracował **dr Paweł Kuczyński**.

Redakcja i podsumowanie Izabela Sadowska.

Lubimyczytac.pl Sp. z o.o. • ul. Słowackiego 45 • 60-521 Poznań
NIP 9721224450, REGON 301655478, KRS 0000380143

Wprowadzenie

Lubimyczytać.pl oraz Polska Izba Książki od roku 2017 prowadzą cykliczne badania „Czytelników w sieci”. Ankieta ma część stałą (pytania powtarzane każdego roku) oraz część zmienną (pytania dostosowywane do sytuacji rynkowej np. „Jak czytamy w czasach pandemii?”). Badanie prowadzone jest za pośrednictwem serwisu lubimyczytać.pl oraz w kanałach social media, często linkują je inne media oraz podmioty z książkowej branży oraz sami internauci, a liczba respondentów oscyluje między 7-20 tys. W niniejszym raporcie zajmujemy się wycinkiem badań, a mianowicie problemem potocznie określanym jako „piractwo treści”, ograniczając się do książek, choć zjawisko to ma znacznie szerszy zasięg i dotyczy np. filmów i transmisji sportowych. W naszej analizie wskaźnikiem „piractwa” jest korzystanie przez czytelników książek (tzw. „sieciowych”) z chomikuj.pl lub wymiana plików na Facebooku. Przy czym rozróżniamy grupy e-bookowe i audiobookowe, które nie są ze sobą tożsame, o czym dalej.

Dzięki dużej liczebności próby, zarówno w badaniu w 2021 roku, jak w 2022 roku, interesujące nas grupy możemy scharakteryzować przy pomocy wybranych parametrów socjo-demograficznych. Teren, po którym się poruszamy można uznać za bardzo słabo rozpoznany, bowiem zjawisko nielegalnego kopiowania książek, z natury rzeczy, nie znajduje odzwierciedlenia w oficjalnych statystykach. Bywa szacowane, ale nie ma sposobu, aby rzetelnie określić, jaki margines błędu towarzyszy takim zabiegom. Możemy ostrożnie powiedzieć, że dzięki naszemu badaniu po raz pierwszy w Polsce zostały zgromadzone dane na ten temat, uzyskane w drodze badania opinii publicznej. Nawiasem mówiąc trudno znaleźć lepsze dostępne źródło od deklaracji czytelników. Co ważne, wypowiedzi ankietowe na drażliwy temat zostały uzyskane w warunkach zapewniających całkowitą anonimowość respondentom.

Prawie co czwarty czytelnik książek cyfrowych ściąga je z chomokuj.pl

Nasze dane pokazują, że nielegalne kopiowanie różni się skalą, jeśli mówimy o formacie książek. Wydawcy e-booków tracą więcej niż wydawcy audiobooków, a blisko co czwarty użytkownik książek cyfrowych przyznaje się do ściągnięcia „książek” z chomokuj.pl. Dochodzi też do udostępniania e-booków w grupach FB. W przypadku audiobooków chomokuj.pl jest częściej niż FB wskazywane jako źródło nielegalnych kopii.

Analiza danych ma charakter synchroniczny i odnosi się do najnowszej edycji badania w 2022 roku. Wyjątek stanowi ten fragment opracowania, w którym opisujemy preferencje (praktyki) lekturowe. Ten blok pytań nie został powtórzony w 2022 roku, zatem sięgamy do roku 2021.

Warto podkreślić, że w 2022 roku udało się nam potwierdzić dane uzyskane w 2021 roku, jeśli idzie o powyższe zależności, co ilustruje zestawienie:

IV edycja badania 2021 (N=16.766)

2021: Grupa czytelników e-booków korzystająca z www.chomikuj.pl – 2899 osób (17,3%)

2021: Grupa czytelników e-booków korzystająca z grup na Facebooku – 578 osób (3,5%)

2021: Grupa słuchaczy audiobooków korzystająca z www.chomikuj.pl – 701 osób (4%)

2021: Grupa słuchaczy audiobooków korzystająca z grup Facebooka – 102 osób (0,5%)

V edycja badania 2022 (N=13.846)

2022: Grupa czytelników e-booków korzystająca z www.chomikuj.pl – 2356 osób (17%)

2022: Grupa czytelników e-booków korzystająca z Facebooka – 502 osoby (3,6%)

2022: Grupa słuchaczy audiobooków korzystająca z www.chomikuj.pl – 594 osoby (4,3%)

2022: Grupa słuchaczy audiobooków korzystająca z Facebooka – 116 osób (1%)

Można spotkać się ze stereotypowym przekonaniem, że piracenie książek wiąże się z czynnikami, które socjologicznie są określane jako statusowe. A więc, że np. niższe wykształcenie sprzyja naruszaniu prawa, zwłaszcza w sytuacji, gdy prawdopodobieństwo związanych z tym sankcji prawnych jest minimalne. Również względnie niskie dochody bywają przywoływane jako powód, dla którego konsument filmów, transmisji sportowych czy wreszcie książek, miałby naruszać prawa autorskie. Do tego typu rozumowania dodaje się zwykle czynnik znajomości prawa, lub świadomości, że prawo jest po prostu ważne i należy je przestrzegać. Ten sposób myślenia o prawie, o braku szacunku dla prawa, przypisuje się osobom o niższym statusie. Tym bardziej, twierdzi się, jeśli chodzi o prawa autorskie, których naruszaniu sprzyja „darmowy internet” i które są słabiej rozpoznane oraz doświadczane niż np. kodeks drogowy.

Do tego typu argumentacji dołącza się zwykle czynnik wieku, mając na uwadze kolejny stereotyp, a mianowicie, że młodzi ludzie są bardziej „na bakier z prawem” niż starsi. Właśnie przekraczanie dozwolonej prędkości i ogólnie przepisów ruchu drogowego jest koronnym argumentem na rzecz tezy o młodych obywatelach, którzy nie mają szacunku dla prawa w przeciwieństwie do starszych.

Punktem wyjścia naszej analizy jest zatem robocza hipoteza, że piracenie odniesione do łatwych do transferowania książek dostępnych w formie e-booków również podlega takim „prawom”, które nie mają nic wspólnego z prawem legalnie stanowionym.

Aby poddać weryfikacji te obiegowe prawdy, wybraliśmy do analizy ten fragment wyników naszego badania 2022, który odnosi się do e-booków, które są nielegalnie pobierane znacznie częściej niż audiobooki. Wyciąganie jakichkolwiek wniosków o skali i rodzaju praktyk „piratów e-bookowych” wymaga skali porównawczej. W naszym badaniu punktem odniesienia są wyniki uzyskane dla całej próby, do której odnosimy podgrupę wspomnianych piratów. **A więc sposób prezentacji wyników tego pomiaru oparty jest na schemacie odchylenia od średniej, odnotowanej dla całej próby (w kolumnie pierwszej oznaczonej jako AV). Interpretacja powinna bazować na prześledzeniu czy i jak duże jest odchylenie od średniej w całej próbie, biorąc pod uwagę tych, którzy ściągają e-booki z chomikuj.pl i tych, którzy je udostępniają poprzez Facebook.**

Piracenie e-booków: socjo-demografia i skala intensywności czytania

Poniższe zestawienia danych można generalnie podsumować jednym zdaniem: jeśli idzie o piracenie e-booków nie znajduje potwierdzenia pogląd, że naruszanie praw autorskich wykazuje silny związek z ważnymi czynnikami socjo-demograficznymi, zwłaszcza niektórymi z nich.

- Płeć i miejsce zamieszkania na wsi lub w mieście, nie różnicują grupy piratów e-bookowych na tle wszystkich czytelniczek i czytelników sieciowych (na tle średniej w próbie).
- Młody wiek odgrywa pewne znaczenie, jeśli idzie o piracenie e-booków. Nielegalne praktyki wyróżniają najmłodsze czytelniczki i czytelników sieciowych. Jest to grupa w przedziale wieku **15-24 lata**, do której zaliczają się głównie uczniowie szkół średnich i studenci.
- Najsilniejszym czynnikiem różnicującym jest wykształcenie, które w przypadku piracenia e-booków odróżnia na korzyść czytelniczek i czytelników sieciowych z wyższym wykształceniem od pozostałych. Wyższe wykształcenie jest czynnikiem, który redukuje skłonność do obchodzenia prawa w przypadku ebooków, ale osoby z wyższym wykształceniem również pobierają nielegalnie pliki.

Zamieszczone poniżej zestawienia są interesujące, bowiem pozwalają podważyć jedno stereotypowe przekonania, a potwierdzić inne. Dzięki temu, możemy sięgnąć głębiej i zobaczyć słabiej rozpoznane lub nierozpoznane w ogóle zależności, np. w jaki sposób piraci e-booków zaopatrują się w książki. Ponadto, mamy szansę porównać ze sobą różnice pomiędzy tymi piratami e-booków, którzy użytkują chomikuj.pl i tymi, którzy użytkują Facebook.

Należy dodać jeszcze dwie uwagi, dla uniknięcia nieporozumień. Po pierwsze, nasza analiza odnosi się tylko do tych czytelniczek i czytelników książek, którzy korzystają z internetu, a więc nie obejmuje czytelników bez internetu. Po drugie, czytając tabele należy pamiętać, że w kolumnach drugiej i trzeciej znajdują się dane dwóch podgrup, które nazywamy odpowiednio „piratami e-bookowymi korzystającymi z chomikuj.pl” i „piratami e-bookowymi korzystającymi z Facebooka”.

Dane w tabelach ilustrują zakres odchyień od średniej dla interesujących nas dwóch grup „piratów e-booków”. Duża część tych odchyień jest mniej znacząca. Przyjmujemy, że wartości komentarza są te wyniki, gdzie odchylenie od średniej wynosi co najmniej 5 punktów procentowych, co zostało wyróżnione żółtym kolorem.

PŁEĆ	AV	Chomikuj	Facebook
Mężczyzna	20,5%	21%	20%
Kobieta	78%	77%	76%
Inna identyfikacja płciowa	1,5%	2%	4%

WIEK	AV	Chomikuj	Facebook
Do 14 lat	2%	1,5%	1%
15-19 lat	10%	13%	16%
20-24 lata	15%	21%	24%
25-29 lat	15%	18%	13%
30-34 lata	16%	15%	12%
35-39 lat	12%	11%	10%
40-44 lata	9%	6%	9%
45-49 lat	7%	4%	5%
50-54 lata	5%	4%	5%
55-59 lat	3%	3%	2%
60 - 64 lata	3%	2%	2%
65-69 lat	1,5%	1%	1%
70-74 lata	1%	0,5%	0%
Powyżej 75 lat	0,5%	0%	0%

MIEJSCE ZAMIESZKANIA	AV	Chomikuj	Facebook
Wieś	19%	20%	20%
Miasto do 20 tys.	10%	10%	11%
Miasto powyżej 20 do 50 tys.	10%	10%	10%
Miasto powyżej 50 do 100 tys.	9%	8%	10%
Miasto powyżej 100 do 200 tys.	10%	9%	10%
Miasto powyżej 200 do 500 tys.	11%	12%	12%
Miasto powyżej 500 tys.	31%	31%	27%

WYKSZTAŁCENIE	AV	Chomikuj	Facebook
Niepełne podstawowe	1%	1%	1%
Podstawowe	3%	3%	3%
Gimnazjalne	1%	1%	1%
Zasadnicze zawodowe	1%	1%	2%
Niepełne średnie	5%	6%	7%
Średnie	15%	16%	19%
Pomaturalne	7%	9%	10%
Licencjat	9%	10%	12%
Niepełne wyższe	7%	9%	10%
Wyższe	51%	44%	35%

Ciekawie rysuje się aktywność czytelnicza obydwu grup „piratów e-booków”, jeśli idzie o intensywność czytania książek elektronicznych właśnie. Generalnie przyrostowi liczby przeczytanych e-booków, począwszy od 2-3 rocznie do 100 i więcej rocznie, towarzyszy częstsze ich pochodzenie z pozalegalnych źródeł. Różnice w stosunku do średniej są największe w grupie czytającej stosunkowo mało ebooków, czyli 2-3 rocznie. A więc okazjonalni użytkownicy e-booków mają większą skłonność do piracenia. Także względnie duże różnice dotyczą intensywniejszego czytelnictwa. Począwszy od 1 do 4 ebooków miesięcznie. Dla tej grupy „e-bookowych piratów” chomikuj.pl jest ważnym źródłem, skoro odsetek użytkowników tego źródła wzrasta o połowę czyli z 10% do 15%, jeśli odnosimy się do średniej.

Warta odnotowania różnica dotyczy piratów e-booków czytających rekordowe liczby ebooków, tj. pomiędzy 51 a 100 rocznie. Dla tej grupy Facebook okazuje się ważniejszym źródłem niż chomikuj.pl.

Liczba przeczytanych ebooków	AV	Chomikuj	Facebook
1 ebooka	5%	6%	7%
2-3 ebooki	10%	15%	16%
4-6 ebooków	8%	12%	12%
7-10 ebooków	8%	13%	12%
11-20 ebooków	11%	18%	14%
21-50 ebooków	13%	18%	17%
51-100 ebooków	8%	10%	13%
Więcej niż 100 ebooków	3%	5%	6%
Trudno powiedzieć	1%	3%	3%
Żadnego	33%	0%	0%

Porównanie czytelników sieciowych ściągających audiobooki z chomikuj.pl i wymieniający je poprzez Facebooka i odniesienie ich do średniej ogólnopolskiej (ogół czytelników sieciowych) ilustruje ciekawe zjawisko. Okazuje się, że „piraci audiobooków” nie wyróżniają się jeśli idzie o intensywność konsumpcji na tle średniej, charakteryzującej wszystkich czytelników sieciowych. A więc piracka konsumpcja audiobooków odbiega od badanej przez nas logiki piracenia e-booków.

Liczba wysłuchanych audiobooków	AV	Chomikuj	Facebook
1 audiobook	8%	9%	11%
2-3 audiobooki	11%	13%	12%
4-6 audiobooków	8%	7%	7%
7-10 audiobooków	5%	6%	5%
11-20 audiobooków	6%	5%	6%
21-50 audiobooków	5%	5%	4%
51-100 audiobooków	2%	2%	2%
Więcej niż 100 audiobooków	1%	1%	1%
Trudno powiedzieć	1%	1%	1%
Żadnego	53%	51%	51%

„Piraci e-booków” – źródła informacji i zaopatrzenia w książki

Zanim zajmiemy się „piratami e-booków” warto zwrócić uwagę, że generalnie najważniejszymi źródłami zakupu książek drukowanych są księgarnie internetowe i księgarnie stacjonarne, z których korzysta co najmniej połowa badanych czytelników. Jeśli idzie, z kolei, o e-booki, to źródła są bardziej rozproszone. Choć dominującą formą są abonamenty (59% czytelników e-booków), to na drugim miejscu ex aequo są wyspecjalizowane księgarnie oferujące szeroki wachlarz książek (28%) i tuż za nimi - chomikuj.pl (25%). A więc z nielegalnego źródła korzysta co czwarty czytelnik ebooków, co oznacza, że zjawisko to zasługuje na baczną uwagę i może niepokoić wydawców i autorów.

Nasze pytanie w tym paragrafie dotyczy źródeł, z których korzystają „piraci e-booków”. Czy coś ich wyróżnia w środowisku czytelników sieciowych, jeśli idzie o to, skąd pozyskują książki drukowane, e-booki i audiobooki?

Źródła książek drukowanych	AV	Chomikuj	Facebook
Sieciowa księgarnia stacjonarna (np. Empik, Świat Książki)	49%	47%	46%
Księgarnia internetowa	59%	55%	53%
Niesieciowa księgarnia stacjonarna	10%	9%	13%
Księgarnia z przecenionymi nowymi książkami (dyskont książkowy tanie książki)	25%	28%	32%
Księgarnia z używanymi książkami (antykwarjat)	16%	28%	24%
Salonik prasowy	2%	2%	3%
Supermarket, hipermarket, dyskont spożywczy, małe sklepy spożywcze	18%	22%	28%
Uliczne stoiska z książkami	5%	5%	9%
Subskrypcje serii książkowych, kluby książki, sprzedaż bezpośrednia	3%	3%	5%
Kiermasz książkowy, targi książki	12%	11%	18%
Allegro.pl	25%	26%	25%
Amazon	4%	4%	3%
Biblioteka (szkolna, publiczna, naukowa, uczelniana)	44%	44%	50%
Pożyczałam/łem od znajomych, rodziny	28%	34%	39%
Bookcrossing	3%	4%	5%
Korzystam z porównywarek cen: Ceneo / lubimyczytać.pl	14%	16%	16%
Inne	7%	7%	7%

lubimyczytać.pl

Lubimyczytać.pl Sp. z o.o. • ul. Słowackiego 45 • 60-521 Poznań
NIP 9721224450, REGON 301655478, KRS 0000380143

Źródła e-booków	AV	Chomikuj	Facebook
Kupuję w Empik.com	14%	11%	12%
Kupuję w Amazon	6%	5%	5%
Kupuję w Allegro	4%	4%	6%
Kupuję w księgarniach typu Woblink.pl / Virtualo.pl / Publio.pl	28%	21%	18%
Czytam w abonamencie: Legimi / Empik go / Amazon prime / inne dostępne	54%	33%	30%
Korzystam z serwisów typu chomikuj.pl	25%	100%	57%
Należę do grup na Facebooku, gdzie ludzie dzielą się plikami	5%	12%	100%
Korzystam z porównywarek cen: Ceneo / lubimyczytać.pl / upolujebooka.pl	13%	13%	14%
Inna możliwość (jaka?)	12%	7%	7%

Zwraca uwagę fakt, że piracenie e-booków nie idzie w parze z korzystaniem z dostępnych abonamentów, pozwalających na legalne wypożyczanie e-booków.

„Piraci e-booków”, zwłaszcza udostępniający książki poprzez Facebooka, znacznie rzadziej niż średnia kupują cyfrowe książki w wyspecjalizowanych księgarniach internetowych.

Źródła ebooków	AV	Chomikuj	Facebook
Kupuję w Empik.com	14%	11%	12%
Kupuję w Amazon	6%	5%	5%
Kupuję w Allegro	4%	4%	6%
Kupuję w księgarniach typu Woblink.pl / Virtualo.pl / Publio.pl	28%	21%	18%
Czytam w abonamencie: Legimi / Empik go / Amazon prime / inne dostępne	54%	33%	30%
Korzystam z serwisów typu chomikuj.pl	25%	100%	57%
Należę do grup na Facebooku, gdzie ludzie dzielą się plikami	5%	12%	100%
Korzystam z porównywarek cen: Ceneo / lubimyczytać.pl / upolujebooka.pl	13%	13%	14%
Inna możliwość (jaka?)	12%	7%	7%

Interesował nas także obszar informacji o książkach, zadaliśmy więc pytanie, gdzie w internecie szukasz informacji o książkach?

Odpowiedź	AV	Chomikuj	Facebook
księgarnie internetowe	59%	57%	63%
witryny i kanały social media wydawnictw	42%	39%	51%
strony i kanały social media autorów	27%	26%	38%
portale internetowe typu Onet, Wirtualna Polska, Interia	6%	6%	7%
blogi / vlogi książkowe	38%	38%	44%
lubimyczytać.pl	87%	91%	85%
granice.pl	2%	1%	2%
nakanapie.pl	3%	3%	3%
biblionetka.pl	6%	7%	9%
goodreads.com	18%	24%	27%
niestatystyczny.pl	9%	9%	11%
inne źródła internetowe	8%	8%	7%
nie szukam w internecie	2%	2%	2%

Nie wchodząc w głębszą analizę zwraca uwagę ta grupa „piratów e-booków”, która korzysta z Facebooka, korzysta z wielu kanałów informacji i pod tym względem lokuje się powyżej średniej. Można powiedzieć, że ci „facebookowcy” potwierdzają, że ten wiodący kanał social media jest miejscem spotkań, rozmów, kontaktów i wymiany wszystkiego co się da wymienić.

Próbujemy też sprawdzić, czy „piraci e-booków” wydają tyle samo, mniej a może więcej, w stosunku do średniej.

Okazuje się, że jeśli idzie o kupowanie książek drukowanych, różnice są pomijalne, jeśli roczny budżet na książki drukowane nie przekracza 500 zł. Kiedy idzie o większe wydatki, tj. ponad 500 zł rocznie, to jest to budżet rzadziej spotykany wśród użytkowników chomikuj.pl i Facebooka. Sumy przekraczające rocznie tysiąc złotych zdarzają się niemal dwukrotnie rzadziej wśród pobierających nielegalnie e-booki i korzystających z Facebooka. Osoby wydające dużo pieniędzy na książki drukowane stać na to, aby nie ściągać nielegalnych ebooków, lub ściągać je rzadziej. Można również dopuścić hipotezę, że w grę wchodzi tutaj pokoleniowe różnice nawyków i zasobności kieszeni.

Oszacowanie własnych wydatków na książki drukowane (innych niż podręczniki) w ciągu ostatnich 12 miesięcy	AV	Chomikuj	Facebook
0 zł	6%	9%	10%
do 150 zł	20%	24%	21%
od 150 do 300 zł	21%	22%	23%
od 301 do 500 zł	22%	22%	25%
od 501 do 1000 zł	18%	13%	14%
powyżej 1000 zł	13%	9%	7%

Nie mamy niestety danych na temat przychodów respondentów, więc nie możemy powiedzieć co jest skutkiem, a co przyczyną, jeśli idzie o wyróżniającą się grupę „piratów e-booków” wydających najmniej na ebooki, czyli do 150 zł rocznie. Czy nie stać ich na zakup, czy też wydają mniej na ebooki, bowiem wolą je ściągać „za darmo”. Niemniej, w tej właśnie „niskobudżetowej grupie”, odnotowujemy największą nadwyżkę osób, które pozyskują pliki w nielegalny sposób. Dla użytkowników chomikuj.pl różnica ta wynosi 9 punktów procentowych, co przekłada się na 40% więcej niskobudżetowych piratów w stosunku do średniej.

Oszacowanie własnych wydatków na ebooki inne niż podręczniki (ich zakup lub wypożyczenie) w ciągu ostatnich 12 miesięcy	AV	Chomikuj	Facebook
0 zł	54%	50%	49%
do 150 zł	22%	31%	29%
od 150 do 300 zł	10%	10%	10%
od 301 do 500 zł	9%	7%	7%
od 501 do 1000 zł	4%	1,5%	4%
powyżej 1000 zł	1%	0,5%	1%

Jeśli idzie o pozyskiwanie audiobooków przez „piratów e-booków” to sytuacja wygląda nieco inaczej. „Grupa zerobudżetowa” jest większa, a z kolei „grupa niskobudżetowa”, a więc wydająca poniżej 150 zł rocznie na audiobooki, odbiega w dół od średniej.

Oszacowanie własnych wydatków na audiobooki inne niż podręczniki (ich zakup lub wypożyczenie) w ciągu ostatnich 12 miesięcy	AV	Chomikuj	Facebook
0 zł	73%	77%	80%
do 150 zł	16%	15%	12%

od 150 do 300 zł	6%	4%	4%
od 301 do 500 zł	4%	3%	3%
od 501 do 1000 zł	1%	1%	1%
powyżej 1000 zł	0%	0%	0%

Preferencje książkowe piratów

Porównując preferencje książkowe „piratów”, będziemy odróżniać grupy e-bookowe i audiobookowe, które się krzyżują o czym dalej. Dane z 2021 roku pozwalają postawić następujące pytania:

1. Jak dalece preferencje czytelnicze osób kradnących e-booki i audiobooki odbiegają od średniej uzyskanej w próbie? Inaczej mówiąc, czy „piraci” czytają inne gatunki książek, niż ci, którzy książek nie piracą (albo się do tego nie przyznają)?
2. Kwestią dodatkową, którą uwzględniamy w opracowaniu, jest wpływ pandemii na praktyki lekturowe. Analizowany blok pytań był zrealizowany w IV edycji badania, które przypadło na wiosnę 2021 roku.

Kwestię pandemii należy uznać za dodatkowy temat, który nie zostanie tu omówiony, choć może być przedmiotem osobnej, ciekawej dyskusji. Chcemy się skupić na problemie porównania praktyk lekturowych tych czytelniczek i czytelników, którzy przyznają się do piracenia ze średnią w zbadanej próbie. Mocnym wskaźnikiem dla rozważenia tej kwestii będzie wybór kategorii odpowiedzi „czytam tyle samo”. Wydaje się, że ta grupa wykazuje się największą trwałością nawyków czytelniczych w sensie ich odporności na sytuację kryzysową, czyli pandemię.

Do tej części opracowania należy dodać jeszcze jedną ważną uwagę. Zostały w niej ponownie uwzględnione dwie grupy „piratów audiobooków”. Pierwsza grupa czytelniczek i czytelników (wskazania w drugiej kolumnie) przyznaje się do ściągania plików z chomikuj.pl, a druga uzyskuje je poprzez Facebooka.

W dalszej części opracowana każdy kolejny gatunek książek jest raportowany w dwóch krokach: najpierw e-booki, a następnie – audiobooki. Pytanie, postawione w badaniu w 2021 roku brzmiało następująco: *Jeśli porównasz swoje lektury przed rokiem 2020 z czasem pandemii, to czy coś się zmieniło, jeśli idzie o gatunki książek, które czytasz?*

Jeśli idzie o użytkowników audiobooków, trzeba zachować ostrożność interpretując wyniki zgromadzone w trzeciej kolumnie, bowiem próbka „piratów audiobookowych FB” jest stosunkowo niewielka. Liczebności w poszczególnych kolumnach: 16766 / 2899 / 102

Fantasy

EBOOKI

Literatura typu fantasy	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	38%	43%	37%
Czytam więcej	13%	14%	16%
Czytam mniej	7%	8%	11%
Zacząłem/zaczęłam czytać	3%	3%	4%
Przestałem/przestałam czytać	2%	2%	2%
Nadal nie czytam	34%	27%	26%
Trudno powiedzieć	3%	3%	4%

AUDIOBOOKI

Literatura typu fantasy	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	38%	43%	35%
Słucham więcej	13%	14%	15%
Słucham mniej	7%	7%	14%
Zacząłem/zaczęłam słuchać	3%	4%	3%
Przestałem/przestałam słuchać	2%	2%	4%
Nadal nie słucham	34%	27%	23%
Trudno powiedzieć	3%	3%	6%

Science fiction

EBOOKI

Literatura typu science fiction	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	29%	32%	26%
Czytam więcej	7%	8%	11%
Czytam mniej	5%	6%	6%
Zacząłem/zaczęłam czytać	4%	4%	6%
Przestałem/przestałam czytać	1%	1%	1%
Nadal nie czytam	50%	45%	45%
Trudno powiedzieć	4%	4%	5%

AUDIOBOOKI

Literatura typu science fiction	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	29%	34%	28%
Słucham więcej	7%	10%	11%
Słucham mniej	5%	7%	8%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	4%	4%	2%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	1%	1%
Nadal nie słucham	50%	38%	41%
Trudno powiedzieć	4%	6%	9%

Kryminały lub horrory

EBOOKI

Kryminały lub horrory	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	43%	42%	36%
Czytam więcej	16%	16%	15%
Czytam mniej	10%	10%	10%
Zaczęłam/zacząłem czytać	4%	4%	5%
Przestałam/przestałem czytać	2%	2%	3%
Nadal nie czytam	22%	24%	26%
Trudno powiedzieć	3%	2%	5%

AUDIOBOOKI

Kryminały lub horrory	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	43%	45%	25%
Słucham więcej	16%	17%	30%
Słucham mniej	10%	10%	9%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	4%	4%	6%
Przestałam/przestałem słuchać	2%	3%	3%
Nadal nie słucham	22%	19%	21%
Trudno powiedzieć	3%	2%	6%

Historia, dzienniki, biografie

EBOOKI

Historia, dzienniki, biografie	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	38%	32%	32%
Czytam więcej	15%	14%	15%
Czytam mniej	6%	6%	6%
Zaczęłam/zacząłem czytać	5%	5%	8%
Przestałam/przestałem czytać	1%	1%	2%
Nadal nie czytam	29%	35%	31%
Trudno powiedzieć	6%	6%	6%

AUDIOBOOKI

Historia, dzienniki, biografie	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	38%	39%	27%
Słucham więcej	15%	17%	16%
Słucham mniej	6%	6%	7%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	5%	5%	12%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	1%	1%
Nadal nie słucham	29%	27%	27%
Trudno powiedzieć	6%	4%	10%

Literatura piękna klasyczna (powieści należące do klasyki tego gatunku)

EBOOKI

Literatura piękna klasyczna (powieści należące do klasyki tego gatunku)	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	44%	40%	37%
Czytam więcej	17%	18%	20%
Czytam mniej	7%	8%	9%
Zaczęłam/zacząłem czytać	5%	5%	7%
Przestałam/przestałem czytać	1%	2%	3%
Nadal nie czytam	19%	21%	18%
Trudno powiedzieć	7%	6%	6%

AUDIOBOOKI

Literatura piękna klasyczna (powieści należące do klasyki tego gatunku)	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	44%	48%	35%
Słucham więcej	17%	18%	17%
Słucham mniej	7%	7%	19%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	5%	4%	6%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	2%	1%
Nadal nie słucham	19%	17%	17%
Trudno powiedzieć	7%	4%	6%

Literatura piękna współczesna (powieści żyjących pisarzy)

EBOOKI

Literatura piękna współczesna (powieści żyjących pisarzy)	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	47%	42%	40%
Czytam więcej	20%	20%	22%
Czytam mniej	4%	4%	5%
Zaczęłam/zacząłem czytać	4%	4%	7%
Przestałam/przestałem czytać	1%	1%	1%
Nadal nie czytam	18%	22%	18%
Trudno powiedzieć	6%	7%	7%

AUDIOBOOKI

Literatura piękna współczesna (powieści żyjących pisarzy)	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	47%	44%	33%
Słucham więcej	20%	20%	27%
Słucham mniej	4%	6%	13%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	4%	3%	5%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	1%	0%
Nadal nie słucham	18%	20%	17%
Trudno powiedzieć	6%	6%	5%

Poezja

EBOOKI

Poezja	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	16%	15%	15%
Czytam więcej	4%	4%	7%
Czytam mniej	5%	5%	6%
Zacząłem/zaczęłam czytać	2%	2%	4%
Przestałem/przestałam czytać	2%	2%	2%
Nadal nie czytam	64%	66%	59%
Trudno powiedzieć	6%	5%	7%

AUDIOBOOKI

Poezja	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	16%	18%	24%
Słucham więcej	4%	6%	3%
Słucham mniej	5%	6%	13%
Zacząłem/zaczęłam słuchać	2%	2%	2%
Przestałem/przestałam słuchać	2%	3%	2%
Nadal nie słucham	64%	59%	47%
Trudno powiedzieć	6%	7%	9%

Romans / powieść obyczajowa

EBOOKI

Romans / powieść obyczajowa	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	33%	35%	33%
Czytam więcej	14%	15%	17%
Czytam mniej	9%	9%	10%
Zacząłem/zaczęłam czytać	3%	3%	3%
Przestałem/przestałam czytać	2%	2%	2%
Nadal nie czytam	35%	32%	30%
Trudno powiedzieć	4%	4%	5%

AUDIOBOOKI

Romans / powieść obyczajowa	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	33%	30%	25%
Słucham więcej	14%	8%	15%
Słucham mniej	9%	10%	15%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	3%	4%	3%
Przestałam/przestałem słuchać	2%	3%	3%
Nadal nie słucham	35%	39%	30%
Trudno powiedzieć	4%	6%	9%

Aktualna literatura faktu, reportaże

EBOOKI

Aktualna literatura faktu, reportaże	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	33%	28%	29%
Czytam więcej	21%	19%	19%
Czytam mniej	6%	5%	5%
Zaczęłam/zacząłem czytać	6%	7%	7%
Przestałam/przestałem czytać	1%	1%	1%
Nadal nie czytam	28%	34%	32%
Trudno powiedzieć	5%	6%	7%

AUDIOBOOKI

Aktualna literatura faktu, reportaże	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	33%	35%	30%
Słucham więcej	21%	22%	27%
Słucham mniej	6%	5%	5%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	6%	5%	8%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	1%	0%
Nadal nie słucham	28%	28%	25%
Trudno powiedzieć	5%	4%	5%

Poradniki, przewodniki

EBOOKI

Poradniki, przewodniki	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	24%	21%	17%
Czytam więcej	10%	8%	13%
Czytam mniej	8%	6%	6%
Zacząłem/zaczęłam czytać	3%	4%	5%
Przestałem/przestałam czytać	2%	2%	4%
Nadal nie czytam	47%	51%	47%
Trudno powiedzieć	6%	6%	8%

AUDIOBOOKI

Poradniki, przewodniki	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	24%	24%	24%
Słucham więcej	10%	10%	18%
Słucham mniej	8%	8%	7%
Zacząłem/zaczęłam słuchać	3%	3%	5%
Przestałem/przestałam słuchać	2%	2%	2%
Nadal nie słucham	47%	47%	40%
Trudno powiedzieć	6%	6%	5%

Popularyzacja nauki

EBOOKI

Popularyzacja nauki	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	30%	28%	23%
Czytam więcej	13%	13%	16%
Czytam mniej	5%	5%	6%
Zacząłem/zaczęłam czytać	4%	3%	5%
Przestałem/przestałam czytać	1%	1%	2%
Nadal nie czytam	38%	40%	38%
Trudno powiedzieć	9%	10%	10%

lubimyczytać.pl

Lubimyczytać.pl Sp. z o.o. • ul. Słowackiego 45 • 60-521 Poznań
NIP 9721224450, REGON 301655478, KRS 0000380143

AUDIOBOOKI

Popularyzacja nauki	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	30%	34%	20%
Słucham więcej	13%	13%	23%
Słucham mniej	5%	6%	11%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	4%	4%	7%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	1%	4%
Nadal nie słucham	38%	34%	30%
Trudno powiedzieć	10%	8%	6%

Humanistyka: teologia, religia, filozofia, psychologia, socjologia i pokrewne

EBOOKI

Humanistyka: teologia, religia, filozofia, psychologia, socjologia i pokrewne	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	25%	21%	20%
Czytam więcej	11%	12%	14%
Czytam mniej	5%	4%	5%
Zaczęłam/zacząłem czytać	4%	4%	6%
Przestałam/przestałem czytać	1%	2%	2%
Nadal nie czytam	46%	50%	44%
Trudno powiedzieć	8%	7%	9%

AUDIOBOOKI

Humanistyka: teologia, religia, filozofia, psychologia, socjologia i pokrewne	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	25%	28%	23%
Słucham więcej	11%	13%	20%
Słucham mniej	5%	5%	6%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	4%	2%	6%
Przestałam/przestałem słuchać	1%	2%	5%
Nadal nie słucham	46%	44%	35%
Trudno powiedzieć	8%	6%	6%

Książki ściśle naukowe

EBOOKI

Książki ściśle naukowe	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	21%	20%	18%
Czytam więcej	6%	7%	10%
Czytam mniej	5%	5%	5%
Zaczęłam/zacząłem czytać	2%	2%	4%
Przestałam/przestałem czytać	2%	2%	2%
Nadal nie czytam	55%	55%	50%
Trudno powiedzieć	9%	9%	11%

AUDIOBOOKI

Książki ściśle naukowe	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	21%	23%	19%
Słucham więcej	6%	7%	11%
Słucham mniej	5%	5%	8%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	2%	1%	4%
Przestałam/przestałem słuchać	2%	2%	1%
Nadal nie słucham	55%	53%	45%
Trudno powiedzieć	9%	9%	13%

Książki biznesowe

EBOOKI

Książki biznesowe	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	9%	8%	7%
Czytam więcej	3%	3%	4%
Czytam mniej	3%	2%	3%
Zaczęłam/zacząłem czytać	1,5%	2%	3%
Przestałam/przestałem czytać	1,5%	2%	2%
Nadal nie czytam	77%	79%	76%
Trudno powiedzieć	5%	4%	5%

lubimyczytać.pl

Lubimyczytać.pl Sp. z o.o. • ul. Słowackiego 45 • 60-521 Poznań
NIP 9721224450, REGON 301655478, KRS 0000380143

AUDIOBOOKI

Książki biznesowe	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	9%	11%	11%
Słucham więcej	3%	3%	3%
Słucham mniej	3%	2%	10%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	1,5%	2%	1%
Przestałam/przestałem słuchać	1,5%	2%	1%
Nadal nie słucham	77%	75%	65%
Trudno powiedzieć	5%	5%	10%

EBOOKI

Komiksy	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Czytam tyle samo	13%	13%	11%
Czytam więcej	7%	7%	7%
Czytam mniej	4%	5%	6%
Zaczęłam/zacząłem czytać	3%	3%	5%
Przestałam/przestałem czytać	2%	2%	3%
Nadal nie czytam	67%	66%	62%
Trudno powiedzieć	4%	4%	6%

AUDIOBOOKI

Komiksy	AV	Chomikuj.pl	Facebook
Słucham tyle samo	13%	16%	12%
Słucham więcej	7%	8%	10%
Słucham mniej	4%	6%	6%
Zaczęłam/zacząłem słuchać	3%	4%	2%
Przestałam/przestałem słuchać	2%	2%	2%
Nadal nie słucham	67%	59%	60%
Trudno powiedzieć	4%	4%	9%

Na koniec warto uwzględnić problem intersekcjonalności, czyli sprawdzić, do jakiego stopnia grupy piratów e-booków i audiobooków się krzyżują? Aby odpowiedzieć na to pytanie została stworzona tabela krzyżowa, pozwalająca stwierdzić następujące zależności:

- Wśród piratów e-booków, którzy korzystają z chomikuj.pl wyraźna jest tendencja, aby z tego samego źródła czerpać także audiobooki (40%); w tej grupie Facebook jest stosunkowo mniej popularny jako źródło audiobooków (22%), niemniej co piąty pirat korzystający z chomikuj.pl piraci również tą drogą.
- Wśród piratów e-booków, którzy korzystają z Facebooka, to samo źródło jest dla nich zdecydowanie bardziej atrakcyjne dla pozyskiwania audiobooków (26%), aniżeli chomikuj.pl (6%).

Można powiedzieć, że w przypadku piracenia książek cyfrowych daje o sobie znać „przywiązanie do źródła”. Polega ono na tym, że jeśli ktoś nielegalnie ściąga e-booki korzystając z chomikuj, będzie miał większą skłonność do poszukiwania tam również audiobooków. Z kolei jeśli ktoś piraci ebooki korzystając z Facebooka, to częściej będzie pozyskiwał stamtąd również audiobooki.

Podsumowanie

W podsumowaniu warto dodać obserwację, która pozwala uniknąć nieporozumień i nadinterpretacji. Wielość kanałów dostępu do informacji o książkach, podobnie jak mnogość kanałów, dzięki którym można się w nie zaopatrywać, powoduje, że **czytelniczki i czytelnicy naruszający prawa autorskie nie są piratami stuprocentowymi, bowiem korzystają także z legalnych źródeł zakupu lub wypożyczenia książek**. Nasz raport dotyczył więc grupy czytelniczek i czytelników, którą można nazwać bardzo niezdiscyplinowaną. Nie można więc ich nazwać piratami e-bookowymi i/lub audiobookowymi w ścisłym sensie tego słowa. Bliższe prawdy będzie powiedzenie, że **nie wykluczają nielegalnych sposobów pozyskiwania e-booków i audiobooków**.

Jak wspomnieliśmy na wstępie wyższe wykształcenie jest głównym czynnikiem, dzięki któremu praktyka piratowania ma mniejsze pole, więc będzie rzadsza w miarę jak młodzi czytelnicy się kształcą. **A więc cała nadzieja w edukacji środowiska czytelniczego**.

Główne wnioski i obserwacje:

- **Prawie co czwarty czytelnik książek cyfrowych ściąga je z chomikuj.pl**
- **Naczęściej nielegalnie e-booki i audiobooki pobierają osoby w wieku 15-24 lata, do której zaliczają się głównie uczniowie szkół średnich i studenci.**
- **Im mniej wydajemy na książki (drukowane i cyfrowe) tym więcej ściągamy nielegalnych plików.**
- **Im więcej e-booków czytamy, tym więcej nielegalnych plików pobieramy, ALE jeżeli czytamy bardzo dużo, to z legalnych źródeł.**
- **Piraci e-booków sporadycznie korzystają z abonamentów.**

- Gatunki książek, które najchętniej pobierają nielegalnie czytelnicy to: kryminał, fantasy+sf, literatura piękna.

Pełne wyniki badania „Czytelnicy w sieci 2021” dostępne jest pod linkiem:

<https://lubimyczytac.pl/jak-czytamy-w-czasach-pandemii-wyniki-iv-najwiekszego-badania-czytelnikow-w-sieci>

Pełne wyniki badania „Czytelnicy w sieci 2022” będą dostępne w serwisie [lubimyczytać.pl](https://lubimyczytac.pl) od 20 maja.

Lubimyczytać.pl Sp. z o.o. • ul. Słowackiego 45 • 60-521 Poznań
NIP 9721224450, REGON 301655478, KRS 0000380143